
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

חינוך בלתי פורמאלי - גישה חינוכית ופעולה חברתית - 37897

תאריך עדכון אחרון 27-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר לורן ארדריך

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: lauren.erdreich@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב 11-12

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

החינוך הבלתי פורמלי מתרחש בכל מקום בו אנשים נפגשים בקבוצה, מדריכים אחד את השנייה, ומוצאים משמעות לחיים. כך שהוא אינו שיטה או פרקטיקה בלבד, אלא גישה חינוכית שמקבלת מאפיינים ייחודיים בכל הקשר חברתי. הקורס נע בין ניסיון לעמוד על המאפיינים של חינוך בלתי פורמלי ובין עמידה על הצורות הייחודיות של התגלמותו בהקשרים שונים. בתחילת הקורס נעמוד על המסורות המחשבתיות והחברתיות של החינוך הבלתי פורמלי בעולם. בחלק השני, נאפיין את החינוך הבלתי פורמלי סביב צירים תיאורטי של גוף, מרחב, זמן, קבוצה וידע. בחלק אחרון, נביא דוגמות מעולם כדי לבחון את התגלמותו של החב"פ בהקשרים שונים.

מטרות הקורס:

לפתח ראייה מורכבת של חינוך בלתי פורמלי כזירה ייחודית בשדה החינוך.
לפתח הבנה של החינוך הבלתי פורמלי כגישה ללמידה ושינוי חברתי.
להעמיק הבנה תיאורטית של הפעולה החינוכית-חברתית של החינוך הבלתי פורמלי

תוצרי למידה

בסימום של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- בסיום הקורס, הסטודנטים.ות יהיו מסוגלים.ות
- לקשר את החינוך הבלתי פורמלי למסורות בחינוך ובעשייה חברתית
- להסביר מאפיינים תיאורטיים של חינוך בלתי פורמלי
- לעצב פעולה חינוכית בלתי פורמלית שעונה על צורך חברתי
- לזהות מקורות חברתיים לאופי המקומי של חינוך בלתי פורמלי
- לנתח את הבלתי פורמלית של פעולה חינוכית-חברתית

דרישות נוכחות (%) :

90

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, דיונים, הפעלות בלתי פורמליות, הדרכת למידה על ידי הסטודנטים, סיור

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

שיעור 1: מבוא: מקורות חינוכיים וחברתיים

שיעור 2 למידה בלתי פורמלית

שיעור 3 מקורות הידע

שיעור 4 מרחב - From place to space

שיעור 5 זמן
שיעור 6 גופי והגוף החברתי
שיעור 7 סיור
שיעור 8 אתנחתא לחשיבת יישום בקבוצות
שיעור 9-12: מגישה לפעולה

שיעור 9 המפגש בין ארגון ובלתי פורמליות

שיעור 10 חינוך ארגון והקשר חברתי

שיעור 11 מדיניות בהקשר

שיעור 12 למידה והשתתפות אזרחית בעידן הדיגיטלי

שיעור 13 - סיכום

חומר חובה לקריאה:

שיעור 1: מבוא: מקורות חינוכיים וחברתיים

בחלק נכיר את המקורות החינוכיים למסורות של חב"פ מאירופה ואמריקה.

Schugurensky, D., & Silver, M. (2013). *Social pedagogy: Historical traditions and transnational connections*. *Education Policy Analysis Archives*, 21(35), 1-16.

שיעור 2-7: מאפיינים של גישה

נעמיק בעקרונות התיאורטיים של אופן הלמידה המתרחשת בשדות של חינוך בלתי פורמלי.

שיעור 2 למידה בלתי פורמלית

סילברמן-קלר, ד' 2007. הפדגוגיה של החינוך הבלתי פורמלי. בתוך רומי, ש' ושמידע, מ' החינוך הבלתי פורמלי במציאות משתנה. מאגנס, 97-120.

רשות:

Livinstone, D. (2006). *Informal learning: Conceptual distinctions and preliminary findings*. In Bekerman, Z., Burbules, N. C., & Silberman-Keller, D. (Eds.) *Learning in places: The informal education reader*. Peter Lang, 203-227.

שיעור 3 מקורות הידע

Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge university press, pp. 27-58.

צפייה בסרט: RapSquad

שיעור 4 מרחב - From place to space

נחלק את הקריאה בין הסטודנטים:

Abramson, Y. (2017). *Making a homeland, constructing a diaspora: The case of Taglit-Birthright Israel*. *Political Geography*, 58, 14-23.

de Carteret, P. (2008). *Diverse pleasures: Informal learning in community*. *Australian Journal of Adult Learning*, 48(3), 502-521.

שחף, ע' (2022). ילדות במרחב רדיקלי: סיפורם של ילדי דור המייסדים בחברון 1968-1971. למדא. (עמודים יינתנו בהמשך)

מסארוה סרור, א' (2017). נשות המסגד: למידה חתרנית של ידע דתי. רסלינג, פרק 6.

שיעור 5 זמן

-Payne, P. G., & Wattchow, B. (2008). *Slow pedagogy and placing education in post traditional outdoor education. Journal of Outdoor and Environmental Education*, 12, 25-38.

שיעור 6 גופי והגוף החברתי

Shilling, C. (2017). *Body pedagogics: Embodiment, cognition and cultural transmission. Sociology*, 51(6), 1205-1221.

רשות:

שריר, ל' 2021. בגוף אני לומדת: גוף וגופניות בפדגוגיה הבלתי פורמלית. עבודת גמר מחקרית (תזה). אוניברסיטת חיפה.

שיעור 7 סיור

קריאה תינתן בהתאם למקום הסיור

שיעור 8 אתנחתא לחשיבת יישום בקבוצות

בשיעור זה נעבוד על הכנה של ההצעה והצגת הרעיון לכיתה. על כל קבוצה להביא חומרים רלוונטיים.

שיעור 9-12: מגישה לפעולה

בהחלק הזה נעביר את המבט לארגון של חינוך בלתי פורמלי. נעמוד על היחס ההדדי בין הקשר ותרבות לתרבות הארגון והלמידה בו.

שיעור 9 המפגש בין ארגון ובלתי פורמליות

רפפורט, ת' וכהנא, א' (2012). הצופן הבלתי פורמלי כמארג של כאוס וסדר. בתוך הסדר החברתי והקוד הבלתי פורמאלי, עורכים ת. רפפורט וא. כהנא, רסלינג, עמ' 89-103.
צפייה בסרט: המדרשה, כאן 11

שיעור 10 חינוך ארגון והקשר חברתי

Tobin, J. (2005). *Quality in early childhood education: An anthropologist's perspective. Early Education and Development*, 16(4), 421-434.

רשות:

Bruner, J. (1997). *Folk pedagogy. In The Culture of Education. Harvard University Press*, pp. 44-65.

שיעור 11 מדיניות בהקשר

אגבאריה, א. (2007). החינוך הבלתי פורמאלי בחברה הפלסטינית. בתוך: שרן, ש. ושמידע, מ. (עורכים), החינוך הבלתי פורמאלי במציאות משתנה (295-314). ירושלים: מאגנס.
חדאד חאג' יחיא, נ' (2018). החינוך הבלתי פורמלי בחברה הערבית: חזון ומעשה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, פרק 4 ו5.

שיעור 12 למידה והשתתפות אזרחית בעידן הדיגיטלי

Jenkins, H. (2016). *Youth voice, media, and political engagement. In Jenkins, H., Shresthova, S., Gamber-Thompson, L., Kligler-Vilenchik, N., & Zimmerman, A. By any media necessary: The new youth activism, New York University Press*, 1-60.

שיעור 13 - סיכום

הוראות לפי התפתחות הלמידה בקורס

חומר לקריאה נוספת:
ראי למעלה

מרכיבי הציון הסופי :
הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 60 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %
הערכת מנחה אישי / המדריך / הצוות 30 %

מידע נוסף / הערות:
השתתפות פעילה עם נוכחות פיזית ומנטלית. נוכחת של 90% משיעורי הקורס.
כתיבת בפורום שבועי-10%
הצעה לפעולה חינוכית בלתי פורמלית בהתאם לצורך חברתי (בקבוצות) - 60%
מטלת תגובה להצעות 30%